

El pintor de fotogrames

Amb 45 anys és una llegenda de l'animació a tot el món, gràcies a una tècnica professional que barreja l'art amb el cinema. Alexander Petrov va veure reconeguda la seua aportació a la renovació d'una disciplina cinematogràfica de moda actualment quan una pel·lícula seua va aconseguir el major guardó que concedeix la potent indústria americana, la Meca del cinema animat arreu del Planeta.

L'Acadèmia de Hollywood va atorgar l'Oscar a la millor pel·lícula d'animació del 2000 a *El viejo y el mar*, un curtmetratge de vint-i-dos minuts de durada basat en l'obra homònima d'Ernest Hemingway, els fotogrames de la qual són obres d'art per si mateixos. El seu creador és el rus Alexander Petrov (Iaroslavl, 1957), un director que va revolucionar el panorama de l'animació mundial amb una tècnica artesanal que s'allunya de les tendències del cinema convencional, en les quals l'ordinador té un paper gairebé indispensable, i que retorna als orígens dels primers films de dibuixos animats. Petrov és una persona tímida, que parla en veu baixa i que, segons diu, s'explica millor treballant que amb paraules. "Explicar un sistema de treball com el que jo faig servir és molt complicat per a mi, per això m'estime més fer demostracions arreu del món de quins són els meus mecanismes de creació", afirma el mestre rus, que tanmateix intenta fer una petita descripció de la seua tasca: "La pintura s'impressiona sobre un vidre amb una llum blanca per sota que l'il·lumina, i jo treballa sobre la superfície del vidre utilitzant només pintura transparent per a captar tots els matisos del color." Aquesta definició dona una idea de com treballa Petrov, però veure'l en acció és un espectacle irreplicable: sobre una taula transparent de la qual ix una llum potent, la seua figura sembla la d'un rellotger meticulós que troba en els materials més primitius la felicitat.

No va ser sempre així. Petrov va començar la seua carrera professional, després d'haver estudiat a l'Institut

d'Animació de Moscou, experimentant amb diversos materials, com la sorra, la pintura o la plastilina. També havia fet dibuixos animats dins l'ampla tradició de l'animació russa. Però cap de les seues obres primerenques "podia transmetre tota la riquesa de les emocions i les idees que tinc". La tècnica tradicional del dibuix animat, al seu parer, és un mètode que "encotilla l'artista; la diferència entre la tècnica clàssica i allò que faig consisteix en què jo no treballa abans del rodatge del film, sinó durant el mateix rodatge". D'aquesta manera, el procés de creació de l'obra d'art, representat pels dibuixos de Petrov, es confon amb el resultat de l'expressió final de l'obra cinematogràfica, formada pels milers de fotogrames que integren una pel·lícula.

Petrov se sent hereu de l'escola russa d'animació, a la qual pertany malgrat les peculiaritats del seu estil, encara que confessa que mai no va pensar a dedicar-se al cinema: "Mai no vaig pensar que acabaria treballant en el món del cinema, perquè creia que els meus coneixements tindrien més sortida en el camp de la il·lustració." Però, fa vint-i-un anys, va descobrir la màgia del cinema gairebé per casualitat: "Quan vaig acabar els estudis, vaig treballar com a ajudant de director d'art a set o vuit films d'animació al meu país." Aleshores, Petrov, que encara no havia trobat l'instrument de treball per a desenvolupar les seues idees, va albirar que "hi havia coses molt interessants en l'estructura de les pel·lícules d'animació, la qual cosa em va convèncer per fer els propis films".

Sis anys al costat dels cineastes d'animació russos més importants van ser

l'aprenentatge ideal per a aquest artista, que va començar a fer les seues pel·lícules en solitari al 1987. A *La vaca* (1987), seguien *El sueño de un hombre ridículo* (1992), inspirat en un conte de Dostoievski i en el qual es veu la influència que en la seua sensibilitat van tenir els gravats de Goya, i *La sirena* (1996), tots amb una tècnica que li permet "tocar el cor de l'espectador".

Fa tres anys va acabar la seua indiscutible obra mestra, *El viejo y el mar* (1999), una coproducció entre el Japó, el Canadà i Rússia concebuda per al format de projecció Imax i que va constituir un treball titànic de dos anys i mig de durada. "Va ser una tasca molt complicada, perquè mai no havíem treballat específicament per a aquest format. Després de tot aquest esforç serà difícil que repetesca." Les claus d'aquesta feina esgotadora, les trobem en un tipus de format que reproduïx perfectament els diferents plans de profunditat d'una imatge, de manera que crea les diferents sensacions a l'espectador en veure que està envoltat per tot allò que surt de la pantalla gegant. Deu anys enrere, Petrov va quedar fascinat amb la lectura de l'obra de Hemingway i es va plantejar traslladar-la a la pantalla: "Em va impressionar moltíssim com reflectia els sentiments de la lluita entre l'home i la natura", diu Petrov, que va retardar un decenni el seu somni de fer realitat les aventures relatades per l'escriptor nord-americà en els seus dibuixos.

Finalment, al començament del 1997, Alexander Petrov va anar al Canadà a pintar la pel·lícula. "Va ser molt dur, perquè mai no havia estat tant de temps lluny del meu país i del meu ambient, però, a la fi, ens va sortir allò que volíem fer", diu el dibuixant, que reconeix les dificultats d'exhibició d'una obra que necessita uns sistemes de projecció especials per poder contemplar-la tal com va ser concebuda. Als Països Catalans, *El viejo y el mar* es va programar durant sis mesos al cinema Imax del Port Vell de Barcelona, i a València es va projectar a l'Hemisfèric, en sessió especial, dins del festival Cinema Jove, que va retre homenatge al cineasta rus amb una completa retrospectiva de la

Alexander Petrov havia quedat fascinat, feia una dècada, amb la lectura de l'obra de Hemingway: "Em va impressionar moltíssim com reflectia els sentiments entre l'home i la natura."

seua obra durant el passat mes de juny.

Malgrat la seua reeixida carrera com a director de cinema, Petrov es considera més aviat "un artista", ja que els seus mecanismes de creació s'acosten més als d'un pintor que als d'un realitzador de pel·lícules. Admirador de les pintures de Rembrandt —l'artista plàstic que més l'ha influït al llarg de la seua vida— i de "l'interès de la cultura russa per l'interior de l'ésser humà", Petrov reconeix que la seua tasca dins del cinema li dona "la meravellosa sensació de veure com les imatges que cree prenen vida, i així em sent com un petit déu".

Per això, perquè sent que la seua obra és la d'un creador, renega de l'animació que es fa actualment als Estats Units, la indústria de la qual es troba al capdavant d'aquesta tècnica cinematogràfica. "L'animació americana és molt professional, però és una mica agressiva perquè s'assembla més al negoci que a l'art. Hi ha una gran pressió de la indústria, que ho engoleix tot i que engoleix totes les altres cultures que li arriben, perquè per a ells les diferències entre cultures no és important, és més important de quina manera poden vendre el seu producte", assenyala Petrov, que pensa que la pretesa competitivitat dels darrers anys entre les productores especialitzades en ani-

mació als Estats Units no ha aportat res de nou al que es feia des dels anys cinquanta als estudis de la Disney: "Si veus una pel·lícula com ara *Schrek*, t'adones que no té gaires diferències amb, per exemple, *El príncep d'Egipte* o *Pocahontas*, que en teoria pertanyen a un altre tipus d'escola d'animació."

Tampoc se sent molt atret per l'animació de consum ràpid, que ha posat de moda el *manga* japonès, allò que els crítics han anomenat "animació limitada". Aquest tipus de cinema, certament, no és del gust de Petrov: "No m'interessa, perquè per a mi les imatges que no tenen emoció, que no són vives, no em semblen atractives."

Perquè, encara que reafirma la seua vocació artística, la seua tasca té molt a veure amb l'essència del cinema: la transmissió de les emocions. "El cinema animat és, principalment, emoció, un sentiment que ha de sortir de dintre i transmetre's a l'espectador perquè tinga les sensacions que jo tinc en crear els meus dibuixos", rebla abans d'embranchar-se davant del vidre i compondre un llenç més, el qual, juntament amb molts d'altres, algun dia farà una altra pel·lícula, genial com totes les d'aquest irrepetible pintor de fotogrames.

Paco Gisbert